

CSR a reputacja firmy

Wraz z powstaniem pierwszych fabryk powstały nowe problemy moralne, w pierwszej kolejności najbardziej palącym wyzwaniem wydawała się być praca dzieci po kilkanaście godzin dziennie w bardzo ciężkich warunkach. Z czasem odkryto, że produkcja przemysłowa wpływa negatywnie również na stan środowiska przyrodniczego. Próby rozwiązania tych dwóch poważnych problemów stały się głównym przedmiotem działań ze strony tzw. społecznej odpowiedzialności biznesu (ang. Corporate Social Responsibility – CSR). Idea społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) zakłada prowadzenie działalności gospodarczej z poszanowaniem granic środowiska naturalnego oraz troską o kwestie społeczne. W zakresie pierwszego obszaru zwraca się uwagę między innymi na zużycie zasobów, produkcję ścieków i odpadów, zmniejszenie negatywnego wpływu na środowisko zakładów produkcyjnych, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz zachowanie bioróżnorodności. W ramach kwestii społecznych uwzględnia się przede wszystkim troskę o własnych pracowników (godna płaca, bezpieczeństwo pracy), ale także na troskę o otoczenie lokalne firmy i różne grupy interesariuszy, na których wpływa działalność organizacji.

Obecnie częściej niż terminu „CSR” używa się terminu „ESG”, akronim pochodzi od angielskich słów: „environment” (środowisko); „society” (społeczeństwo); „governance” (ład zarządczy). Treściowo CSR i ESG są bardzo zbliżone do siebie, celem obu tych koncepcji jest prowadzenie działalności biznesowej z poszanowaniem środowiska naturalnego i troską o kwestie społeczne. Zmienił się jednak sposób informowania o działaniach organizacji. W ramach CSR firmy publikowały raporty, które zawierały dowolny zestaw informacji na temat działań w tym obszarze. Z kolei ESG narzuca wymóg składania raportów na temat działań organizacji w zakresie środowiskowym, społecznym oraz w obszarze ładu zarządczego. Odpowiednie przepisy określają, które organizacje mają obowiązek składania raportów oraz w jakim zakresie. Raporty powinny też zawierać więcej danych mierzalnych, np. informacje o śladzie węglowym organizacji. Można powiedzieć, że ESG jest bardziej metryczną, mierzalną formą pokazywania wpływu środowiskowego i społecznego organizacji. Ponadto, ponieważ przepisy określają zakres raportowania różne firmy będą prezentowały dane w tych samych obszarach, co pozwoli na porównanie działań różnych organizacji w tym samym sektorze.

Zmiana na bardziej metryczny system wynika z wielu czynników. Między innymi z chęci uzyskania danych, które łatwo jest porównać, żeby zobaczyć, która firma w sektorze jest liderem. Innym czynnikiem wprowadzenia wymogów raportowania jest to, że wiele firm wykorzystało elastyczność, jaką dawało CSR i nie dokonało gruntownych zmian w sposobie prowadzenia swojej działalności. Ponadto jest wiele przykładów, kiedy idee społecznej odpowiedzialności biznesu zostały skompromitowane.

Niechlubnym przypadkiem tutaj jest firma Enron, która została założona w 1985 roku przez Kennetha Laya. Firma wykorzystała moment, kiedy wprowadzono serię ustaw deregulujących sprzedaż gazu ziemnego w USA i stała się pośrednikiem w handlu między producentami gazu ziemnego a klientami. Enron oferował swoim odbiorcom stałe ceny surowca, co miało duże znaczenie na tym rynku, podlegającym wielu zmianom. Wkrótce organizacja stała się liderem na rynku, a jego innowacyjne podejście zostało docenione poprzez przyznanie licznych nagród (Bodnarenko, 2024). W 1995 roku firma zyskała miano „najbardziej innowacyjnej firmy” według magazynu Fortune, tytuł ten był przyznawany spółce przez 6 lat z rzędu (Segal, 2024). Ponadto „Enron posiadał wszystkie kodeksy, raporty i dobre praktyki CSR, których oczekiwać należy od firmy społecznie odpowiedzialnej.” (Visser, 2011). Jednak rzeczywistość firmy nie wyglądała tak różowo, okazało się, że firma przez kilka lat ukrywała straty za pomocą sztuczek inżynierii finansowej. W 2011 roku przedstawiciele Enron przyznali się do zawyżania przychodów od 1997 roku i potwierdzili, że regularnego fałszowania informacji o sytuacji finansowej spółki.

Przypadek firmy Enron pokazuje, że narzędzia społecznej odpowiedzialności biznesu są niedoskonałe. Firmy mogą deklarować piękne cele CSR, a jednocześnie działać w sposób niewłaściwy moralnie. Działania tej firmy są jednym z powodów, dla których CSR przybrało bardziej mierzalny wymiar i obecnie firmy są zobowiązane do przedstawiania konkretnych danych liczbowych zamiast słownych deklaracji.

Literatura

- Bodnarenko Peter, 2024, *Enron scandal*, <https://www.britannica.com/event/Enron-scandal>,
dostęp: 23.11.2024.
- Segal Troy, 2024, *Enron Scandal and Accounting Fraud: What Happened?*,
<https://www.investopedia.com/updates/enron-scandal-summary/>, dostęp: 23.11.2024.
- Visser Wayne, 2011, *CSR 2.0. Ewolucja i rewolucja społecznej odpowiedzialności biznesu*,
<https://odpowiedzialnybiznes.pl/artykuly/csr-2-0-ewolucja-i-rewolucja-spoecznej-odpowiedzialnosci-biznesu/?cn-reloaded=1>, dostęp: 23.11.2024.

Pytania

1. Jak można ocenić działania firmy Enron z perspektywy etycznej oraz z perspektywy społecznej odpowiedzialności biznesu?
2. Jak myślisz, dlaczego firma Enron mogła uchodzić za przykład firmy odpowiedzialnej społecznie, a jednocześnie fałszować swoje sprawozdania finansowe?
3. W jaki sposób ESG chroni przed oszustwami tego typu?
4. Czy każda firma może być odpowiedzialna społecznie? Czy firmy produkujące alkohol lub papierosy mogą prowadzić działania z zakresu odpowiedzialności społecznej? Co te firmy powinny zrobić, aby minimalizować negatywny wpływ swoich produktów na zdrowie konsumentów?
5. W jaki sposób społeczna odpowiedzialność biznesu wspiera firmy w tworzeniu pozytywnego wizerunku?